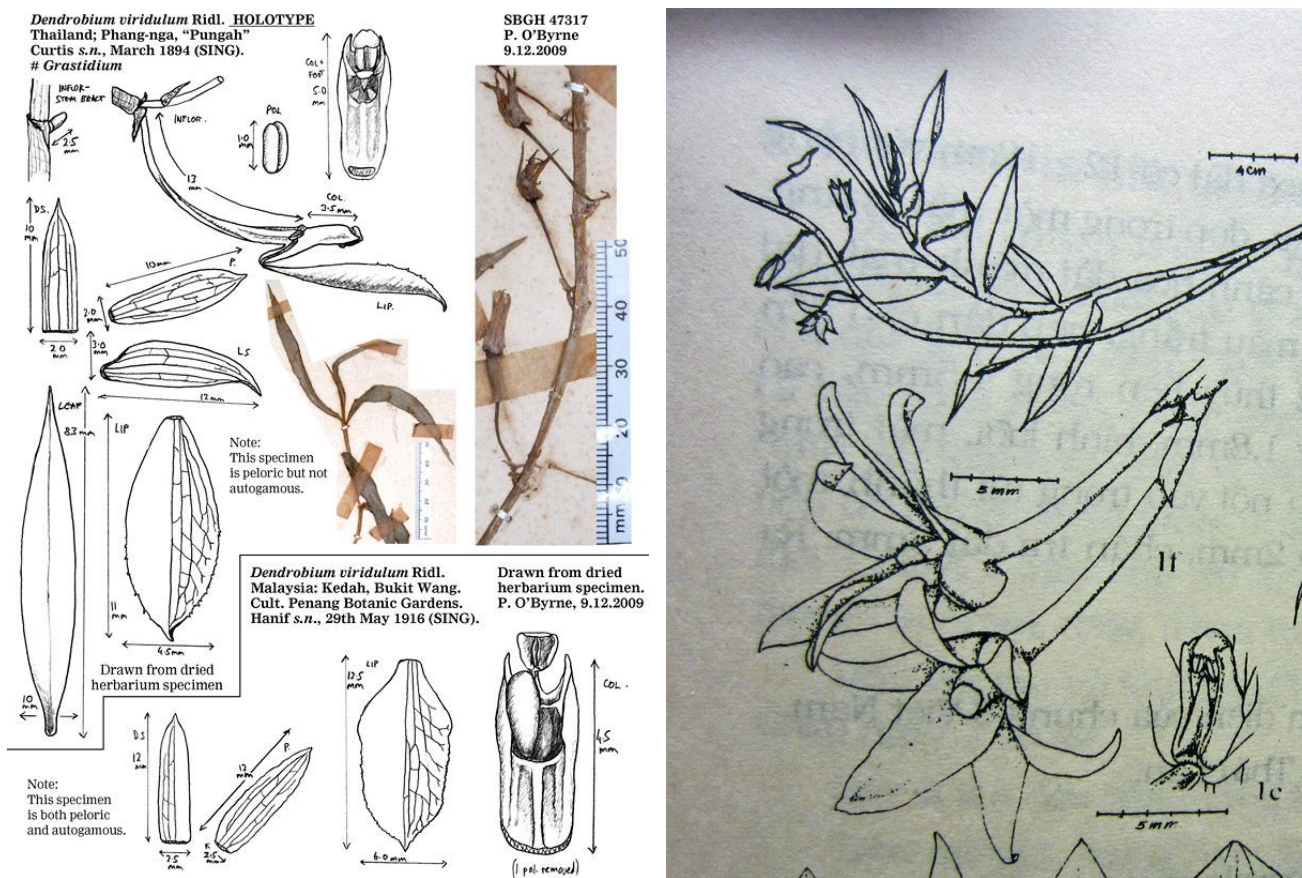

Dendrobium viridulum, Cây Lan Bị Bỏ Quên

Trong tài liệu: “**Một số loài lan mới ghi nhận được lan đầu tại Việt Nam**” của cố giáo sư Nguyễn Thiện Tịch ghi trong cuốn tập nhỏ: *Tìm hiểu Hoa lan năm 1995* có nói về cây *Dendrobium viridulum* được tìm thấy ở Lộc Ninh vào năm 1990.

Theo các tài liệu hiện hữu cây lan này mọc Thái Lan và Mã Lai nhưng trên Internet chưa thấy có một hình ảnh nào của cây *Dendrobium viridulum* ngoại trừ bản vẽ trên trang IOSPE (Internet Orchid Species Photo Encyclopedia) và bản vẽ của Nguyễn Thiện Tịch. Tuy chỉ có bản vẽ nhưng Nguyễn Thiện Tịch đã tả rõ về chi tiết của cây này như sau:

Phong lan có thân thòng, mảnh khảnh, dài 30-60cm to 0,4-0,5cm, lóng dài 0.4-2cm. Lá dọc thân, lục đậm trên, nhạt dưới, dài 5-6,5cm, rộng 1,6-2cm, đỉnh có 2 thùy không bằng nhau. Phát hoa rất ngắn ở giả hành đã rụng lá, thường có 1-2 hoa ở mỗi chùm nhỏ. Hoa cỡ 1,5cm, màu lục hơi vàng nhạt, lá dài sau hẹp dài 10-12mm, rộng 0,3-0,35, hẹp ở đáy, rộng ở giữa, môi xoan, rộng 5-6mm, 2 cánh dài 12mm mép có rìa mịn, đáy hẹp và hơi lõm, trụ cao 3mm, chân trụ dài 3mm, đặc sắc là có 1 gai thịt ngay dưới nuốm, kéo dài từ chân trụ lên. Nắp phấn cũng đặc sắc với 2 buồng phấn lộ ra, rộng và bầu noãn dài 1,3cm, nang hẹp ở cuống, rộng ở đỉnh.

Mẫu vật thu thập tại Lộc Ninh trong rừng thưa ẩm vào tháng 7/1990, ra hoa tại Saigon 6/1991. Đây là lần đầu tiên chúng tôi ghi nhận sự hiện diện của chúng ở Việt Nam. Trên thế giới chúng hiện diện ở Mã Lai, Thái Lan.

Trong cuốn *Orchids of Indochina* của Gunnar Seidenfaden và cuốn *Cây cỏ Việt Nam* của Phạm Hoàng Hộ, cũng như cuốn *Thực Vật Chí* của Dương Đức Huyền đặc biệt về chi lan Hoàng Thảo, (*Dendrobium*) đều không thấy đề cập đến cây lan này.

Tuy nhiên trong cuốn *Phong lan Việt Nam* của Trần Hợp trang 267 có nói đến, có lẽ dựa theo Nguyễn Thiện Tịch, nhưng chúng tôi không thấy tài liệu nào khác đề cập đến nên đã không ghi vào mục Lan Rừng VN từ A-Z.

Năm 2009 và năm 2010, chúng tôi đã có dịp gặp cả Nguyễn Thiện Tịch và Trần Hợp và nhiều người khác hiểu biết rành rẽ về những cây lan VN, nhưng lúc đó chưa biết gì đến cây lan này để tìm hiểu.

Nguyễn Thiện Tịch và Trần Hợp

Năm tháng trôi qua, Nguyễn Thiện Tịch đã ra người thiên cổ. Trong hàng trăm ngàn hình ảnh của các bạn ở quê nhà và ngay cả những bản tường trình của Leonid Averyanov cũng như các khoa học gia quốc nội, hay quốc ngoại đều không thấy một ai nói đến cây *Dendrobium viridilum* cả.

Tìm đồ con mắt trên Internet, chúng tôi mới tìm thấy một tấm hình của Chew Ming Yee đăng trên trang Malaysia Information System, nhưng chưa được xác nhận. Xin đăng lên đây để các bạn quê nhà tìm hiểu xem sao.

Mong rằng anh Khương Hữu Thắng và các bạn yêu lan ở vùng Lộc Ninh, Hớn Quản, Bình Phước, Bù Gia Mập hãy cố gắng tìm ra cây này.

HLVN 5-2019